

Sygn. akt II Ca 501/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Jelenia Góra, dnia 19 września 2013 r.

Sąd Okręgowy w Jeleniej Górze Wydział II Cywilny Odwoławczy w następującym składzie:

PrzewodniczącySSO Beata Kostaś/spr/

SędziowieSSO Alicja Izydorzycyk, SSO Anna Mikuliszyn

ProtokolantEwa Kaczorowska

po rozpoznaniu w dniu 19 września 2013 r. w Jeleniej Górze

na rozprawie

sprawy z powództwa R. T.

przeciwko (...) w G.

o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności

na skutek apelacji strony pozwanej

od wyroku Sądu Rejonowego w Jeleniej Górze

z dnia 9 maja 2013 r., sygn. akt I C 1021/12

I. zmienia zaskarżony wyrok w całości w ten sposób, że:

1. powództwo oddała;
2. zasądza od powoda na rzecz strony pozwanej kwotę 2.417 zł tytułem zwrotu kosztów procesu;

II. zasądza od powoda na rzecz strony pozwanej kwotę 1.913 zł tytułem zwrotu kosztów procesu w instancji odwoławczej.

Sygn. akt II Ca 501/13

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 09.05.2013 r. Sąd Rejonowy w Jeleniej Górze pozbawił wykonalności w stosunku do powoda R. T. tytuł wykonawczy w postaci nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym Sądu Rejonowego w Jeleniej Górze z dnia 12.07.2007 r. (sygn. akt VII Nc 2254/07), opatrzony w klauzulę wykonalności postanowieniem Sądu Rejonowego w Jeleniej Górze z dnia 13.07.2011 r. (sygn. akt I Co 3331/11) w całości oraz orzekł o kosztach procesu.

Rozstrzygnięcie powyższe zostało wydane w oparciu o następujące ustalenia faktyczne.

Nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym Sądu Rejonowego w Jeleniej Górze z dnia 12.07.2007 r. (sygn. akt VII Nc 2254/07) nakazano pozwanemu H. K.zapłacić na rzecz powoda (...) w G.kwotę 6.355,48 zł z umownymi odsetkami i kosztami. Postanowieniem z dnia 11.10.2007 r. orzeczenie to opatrzono w klauzulę wykonalności.

Postanowieniem Sądu Rejonowego w Jeleniej Górze z dnia 30.11.2009 r. (sygn. akt I Ns 424/09) stwierdzono, że spadek po H. K. zmarłym dnia 01.10.2007 r. w S. na podstawie ustawy nabyła córka spadkodawcy M. K. w 1/2 części oraz wnuki R. T. i P. T. po 1/4 części spadku z dobrodziejstwem inwentarza.

Postanowieniem Sądu Rejonowego w Jeleniej Górze z dnia 13.07.2011 r. (sygn. akt I Co 3331/11) nadano klauzulę wykonalności nakazowi zapłaty w postępowaniu upominawczym Sądu Rejonowego w Jeleniej Górze z dnia 12.07.2007 r. (sygn. akt VII Nc 2254/07) na rzecz (...) w G.przeciwko M. K., R. T.i P. T., zasądzając od nich koszty postępowania.

Postanowieniem Sądu Rejonowego w Jeleniej Górze z dnia 27.02.2012 r. (sygn. akt I Ns 265/12) postanowiono sporządzić spis inwentarza majątku spadkowego po H. K. zmarłym dnia 01.10.2007 r. w S., zlecając sporządzenie spisu komornikowi przy Sądzie Rejonowym w Jeleniej Górze S. R.. Komornik ten w wyniku spisu inwentarza z dnia 13.03.2012 r. w odniesieniu do stanu czynnego spadku stwierdził brak ruchomości oraz nieruchomości po zmarłym.

W dniu 03.11.2011 r. została wszczęta egzekucja przeciwko dłużnikom M. K., R. T. i P. T. przez komornika przy Sądzie Rejonowym w Kłodzku H. S. pod sygn. akt KM 11522/11.

W dniu 13.03.2012 r. R. T. wystąpił do komornika przy Sądzie Rejonowym w Kłodzku H. S. o umorzenie postępowania egzekucyjnego, który to wniosek postanowieniem z dnia 21.03.2012 r. komornik oddalił powołując się na art. 804 i 792 kpc.

Przy tych ustaleniach faktycznych Sąd Rejonowy stwierdził, iż wbrew twierdzeniom strony pozwanej dopuszczalne było zgłoszenie powództwa opozycyjnego, zaś powód wskazał przesłanki uzasadniające jego roszczenie na gruncie art. 840 § 1 pkt 2 kpc. Niewątpliwie po powstaniu tytułu wykonawczego nastąpiło zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie nie może być egzekwowane. Tytuł wykonawczy w postaci nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym Sądu Rejonowego w Jeleniej Górze z dnia 12.07.2007 r. (sygn. akt VII Nc 2254/07) zaopatrzone w klauzulę wykonalności dnia 11.10.2007 r. W dniu 30.11.2009 r. zapadło postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku po pierwotnym dłużniku m.in. przez R. T. z dobrodziejstwem inwentarza. Orzeczenie takie stanowiło o ograniczeniu odpowiedzialności powoda do wartości ustalonego w inwentarzu stanu czynnego spadku. Omyłkowe niewskazanie takiego prawa w postanowieniu z dnia 13.07.2011 r. (sygn. akt I Co 3331/11) oraz zlecenie spisu inwentarza postanowieniem Sądu Rejonowego w Jeleniej Górze z dnia 27.02.2012 r. (sygn. akt I Ns 265/12), a następnie ustalenie braku majątku spadkowego w sporządzonym w dniu 13.03.2012 r. spisie przesądzały o braku możliwości skutecznego żądania umorzenia postępowania egzekucyjnego dając jednocześnie dłużnikowi prawo do wystąpienia z roszczeniem przeciwegzekucyjnym wobec faktu, iż zobowiązanie wygasło i nie mogło być egzekwowane jako skierowane wyłącznie do nieistniejącego majątku.

Z tych względów Sąd Rejonowy powództwo w całości uwzględnił.

Apelację od wyroku Sądu Rejonowego złożyła strona pozwana i zaskarżając go w całości zarzuciła:

- obrazę przepisów prawa materialnego, a to art. 840 § 1 pkt 1 kpc przez jego błędną interpretację i niewłaściwe przyjęcie, że zachodzą przesłanki do pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności, albowiem „powód wykazał, że po powstaniu tytułu wykonawczego nastąpiło zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie nie może być egzekwowane”.

Składając ten zarzut wносиła o:

1. zmianę wyroku w całości i oddalenie powództwa w całości;
2. zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów postępowania za I i II instancję, w tym kosztów zastępstwa procesowego, wg norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja strony pozwanej zasługiwała na uwzględnienie.

Przy bezspornych ustaleniach faktycznych spór stron sprowadzał się do oceny, czy jest możliwe w drodze powództwa przeciwegzekucyjnego opartego na treści przepisu art. 840 § 1 pkt 1 kpc uzyskanie ograniczenia odpowiedzialności spadkobiercy, który przyjął spadek z dobrodziejstwem inwentarza do wartości czynnej majątku spadkowego w sytuacji, gdy nie zastrzeżono mu prawa powoływania się na ograniczenie odpowiedzialności w treści tytułu egzekucyjnego (art. 319 kpc) ani nie ograniczono jego odpowiedzialności w treści klauzuli wykonalności (art. 792 kpc). Problem ten był kilkakrotnie przedmiotem rozważań Sądu Najwyższego (wyrok SN z dnia 15.11.1996 r. sygn. akt II CKN 7/96, wyrok SN z dnia 29.04.2011 r. I CSK 439/10 oraz uchwała z dnia 30.09.1985 r. sygn. akt III CZP 49/85), a także Sądu Apelacyjnego w Szczecinie (vide wyrok z dnia 29.05.2012 r. sygn. akt I A Ca 288/12).

W wyroku z dnia 29.04.2011 r. Sąd Najwyższy stwierdził, iż „dłużnik może powoływać się w postępowaniu egzekucyjnym na ograniczenie jego odpowiedzialność tylko wtedy, gdy uprawnienie takie zastrzeżone zostało na jego rzecz w tytule wykonawczym. Na drodze powództwa egzekucyjnego nie można bowiem uzyskać zmiany brzmienia tytułu wykonawczego wydanego przeciwko dłużnikowi i to z powołaniem się na okoliczności, które powstały zanim jeszcze doszło do wydania tytułu wykonawczego”.

W uzasadnieniu Sąd Najwyższy wyjaśnił, iż sporządzenie spisu inwentarza spadku już po nadaniu klauzuli wykonalności wyrokowi zasądzającemu świadczenie nie stanowi zdarzenia skutkującego wygaśnięciem zobowiązania, zaś powództwo przeciwegzekucyjne nie może zmierzać do zmiany orzeczenia, które powód uznał za wadliwe, bowiem nie jest to kolejny środek zaskarżenia. Złożenie oświadczenia o przyjęciu spadku z dobrodziejstwem inwentarza decyduje o zakresie odpowiedzialności spadkobiercy za zobowiązania zaciągnięte przez spadkodawcę. W razie złożenia takiego oświadczenia po wydaniu orzeczenia przesądzającego kwestię odpowiedzialności dłużnika za zobowiązanie orzeczenie stwierdzające ograniczenie odpowiedzialności spadkobiercy można uzyskać jedynie w postępowaniu klauzulowym na podstawie przepisu art. 792 kpc.

W uzasadnieniu wyroku z dnia 29.09.2011 r. Sąd Najwyższy podkreślił, iż stan faktyczny, na kanwie którego w uchwale z dnia 03.09.1985 r. dopuszczono możliwość wystąpienia z powództwem przeciwegzekucyjnym przez spadkobiercę po nadaniu przeciwko niemu klauzuli wykonalności był wyjątkowy i nie może mieć zastosowania w sprawach o odmiennych stanach faktycznych. W sprawie, która była przedmiotem rozstrzygnięcia w uchwale z dnia 03.09.1985 r., spadkobierca po prawomocnym nadaniu przeciwko niemu klauzuli wykonalności bez ograniczenia jego odpowiedzialności, skutecznie uchylił się od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o przyjęciu spadku i ostatecznie złożył oświadczenie o przyjęciu spadku z dobrodziejstwem inwentarza.

Można zatem było przyjąć, iż po wydaniu tytułu wykonawczego nastąpiło zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie wygasło i wyjątkowo dopuścić możliwość ingerencji w treść tytułu wykonawczego za pomocą powództwa przeciwegzekucyjnego.

W uzasadnieniu wyroku z dnia 29.04.2011 r. Sąd Najwyższy podkreślił także, iż złożenie oświadczenia o przyjęciu spadku z dobrodziejstwem inwentarza wywołuje skutek prawny w postaci ograniczenia odpowiedzialności spadkobiercy za długi spadkowe, tylko w stosunku do tych wierzycieli, wobec których spadkobierca skutecznie procesowo powołał się na to ograniczenie na etapie postępowania rozpoznawanego lub klauzulowego (art. 319 kpc i art. 792 kpc).

Podzielając wskazane poglądy Sądu Najwyższego stwierdzić należy, iż w niniejszej sprawie powód mógł skutecznie uzyskać ograniczenie odpowiedzialności za długi spadkodawcy do wartości czynnej majątku spadkowego wobec strony pozwanej w postępowaniu o nadanie klauzuli wykonalności.

Skoro w postanowieniu z dnia 13.07.2011 r. nie zawarto powyższego ograniczenia to powód mógł skutecznie podnieść zarzut związany z ograniczeniem odpowiedzialności jedynie w zażaleniu.

Nie jest natomiast możliwe uwzględnienie powództwa przeciwegzekucyjnego w sytuacji, gdy powód miał możliwość złożenia zażalenia na postanowienie o nadaniu klauzuli lecz z możliwości tej nie skorzystał.

Z tych względów Sąd Okręgowy na podstawie przepisu art. 386 § 1 kpc zmienił zaskarżony wyrok i powództwo oddalił, zasądzając od powoda na rzecz strony pozwanej kwotę 2.417 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (art. 98 kpc).

O kosztach procesu w instancji odwoławczej orzeczono na podstawie przepisu art. 98 kpc w zw. z art. 108 § 1 kpc.